

ТАДБИРКОР

КУНДАЛИК ҲАЁТИМИЗДА ТУРЛИ ХИЛ ЮРИДИК АҲАМИЯТГА МОЛИК МАСАЛАЛАР ЮЗАСИДАН ҲУҚУҚНИ ҚҮЛЛАШ АКТЛАРИ ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ. ДАРҲАҚИҚАТ, ИНСОНЛАР КҮПЛАБ ҲАЁТИЙ МАСАЛАЛАР БҮЙИЧА ТЕГИШЛИ СУБЪЕКТЛАРГА—ДАВЛАТ ОРГАНЛАРИ, МАНСАБДОР ШАХСЛАРГА МУРОЖАТ ЭТАДИЛАР, УЛАР ЭСА ҮЗ НАВВАТИДА БУ МАСАЛАНИ ҲАЛ ЭТИБ, МУАЙЯН ҚАРОРГА КЕЛАДИЛАР.

СҮНГРА ТЕГИШЛИ МАСАЛА ЮЗАСИДАН ҲУҚУҚНИ ҚҮЛЛАШ АКТЫ ТЕГИШЛИ ДАВЛАТ ОРГАНЛАРИ ВА МАНСАБДОР ШАХСЛАР ТОМОНИДАН АНИҚ БИР ЮРИДИК АҲАМИЯТГА МОЛИК МАСАЛАНИ ҲАЛ ЭТИШ ЮЗАСИДАН ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Ҳуқуқни қўллаш актлари жуда кўп ва кенг масалалар бўйича қабул қилинади. Ҳусусий тадбиркорлик билан шуғуланиш, фарзанд туғилгани, кимнингдир вафот этганлиги, пенсия тавсимиоти, никоҳдан ўтиш, ер участкаси олиш, ўй алмаштириш каби минглаб ҳолатларда фуқаролар тегишли орган ва тузилмаларга мурожат этадилар. Юкоридаги рўйхатдан кўриниб турибдики, бу масалаларнинг ҳал этилиши—максус субъектларнинг, яъни давлат органи ёки мансабдор шахснинг ваколатли тарзда иштирокини, карорини тақою зотади.

Таъкидлаш керакки, ҳуқуқни қўллаш актлари, умуман

ни аниклади, шундан сўнггина бу хатти-харакатни (ёки ҳаракатсизликни) квалификация (тасвифлайди) килади. Жиноят Кодексининг тегиши маддаси ва тегиши банди билан квалификация килиниб, жиноят иши қўзатилиши ҳуқуқ кўллашнинг бир шаклини.

Ҳуқуқни қўллаш актлари фуқароларни кундалик ҳаётида кatta аҳамияти эга эканлиги аниқ. Шу боис, ҳуқуқни қўллаш актининг ҳуқуқий табиати ва унинг норматив-ҳуқуқий актлардан фарзи масалалар хам илмий, хам назарий қизиқиш уйғотилиши табиийdir.

Норматив-ҳуқуқий актни маҳсус ваколатли давлат органи ёки мансабдор шахс томо-

жудга келтиради. Айни пайтда ҳуқуқни қўллаш актлардан айрим жиҳатлари билан фаркланади. Ҳуқуқни қўллаш актлари норматив актлардан фарқ қилган ҳолда, ўзида умумий қоиди эмас, балки индивидуал аниқ бир қоиди; амрни ифодалайди, масалан,

«Истемолчилар ҳуқуқларни химоя килиш тўғрисидаги конун» ўзида айтарили барча ҳуқук субъектларига даҳлор қоидаларни ифодаласа, ҳуқуқни қўллаш акти эса ўзида аниқ бир юридик аҳамиятига молик қарорни, ҳуқусан, муйайн бир фуқарога ер участкаси ажратиш тўғрисидаги ёки маълум бир шахсни муко-

бундай ҳусусиятга эга эмас—ҳуқук манбаси хисобланмайди, чунки янги умумий қоиди яратмайди. Балки у ҳуқуқий муносабатларнинг вукудга келиши, ўзариши ва бекор қилиниши учун юридик факт—асос бўлиб ҳисмат килади.

Ҳуқуқни қўллаш актлари ҳуқук нормаларида мустаҳкамланган қоидаларни конкрет ҳолатга, вазиятга қўллаш демакиди. Бунда конкрет ҳуқук субъектининг ҳуқук ва мажбуриятлари конкретлаштирилди ёки ҳуқук субъектининг жавобгарлик дарахаси доирааси белгиланади.

Юкоридагиларга асосланниб, айрим назарий ҳуқусаларни шакллантириш мумкин:

Ҳуқуқни қўллаш ҳуқуқни амалга оширишинг алоҳида шакли бўлиб, унга этихи юридик норма давлатнинг аралашувисиз ҳал бўлмайдиган ҳолатларда вукудга келади.

Истисно тариқасида ҳуқуқни қўллаш субъектлари сифатида жамоат ташкилоти ва ўзини-ўзи бошқариш органи чиқиши мумкин.

Ҳуқуқни қўллаш жараёнда белгиланган тартибида берилган ваколатлар доираасида қабул килинадиган ҳамда ўзида умуммажбурий қоидаларни ифодалайдиган хатти-харакат (ёки ҳаракатсизлик) қоидалари йиғиндиши сифатида тавсифлаш мумкин.

Норматив-ҳуқуқий актлардан ҳуқуқни қўллаш актлари яна бир жиҳати — икро этилиши ҳусусиятiga кўра ҳам фарз килади. Қисқаси норматив-ҳуқуқий актларни ҳаракати номумайян муддатга мўлжалланган. Ҳуқуқни қўллаш актларининг ҳаракат муддати бир марталини ҳаракатега эга, яъни ижро этилиши билан уларнинг таҳқити.

Ҳуқуқни қўллаш актлари норматив-ҳуқуқий актлар асосида қабул қилиниб, ўндаги ҳуқук нормаларини ҳар бир якка ҳолатга нисбатан аниклаштиради.

Норматив-ҳуқуқий акт ҳуқуқнинг ҳама манбаларидан хисоблансан, ҳуқуқни қўллаш акти ву-

фотлаша ҳақидаги қарорни ифодалаш мумкин.

Норматив-ҳуқуқий актлардан ҳуқуқни қўллаш актлари яна бир жиҳати — икро этилиши ҳусусиятiga кўра ҳам фарз килади. Қисқаси норматив-ҳуқуқий актларни ҳаракати номумайян муддатга мўлжалланган. Ҳуқуқни қўллаш актларининг ҳаракат муддати бир марталини ҳаракатега эга, яъни ижро этилиши билан уларнинг таҳқити.

Ҳуқуқни қўллаш актлари норматив-ҳуқуқий актлар асосида қабул қилиниб, ўндаги ҳуқук нормаларини ҳар бир якка ҳолатга нисбатан аниклаштиради.

Норматив-ҳуқуқий акт ҳуқуқнинг ҳама манбаларидан хисоблансан, ҳуқуқни қўллаш акти ву-

ҲУҚУҚНИ ҚЎЛЛАШ ҲУЖОҚАТЛАРИ ВА УЛАРНИНГ НОРМАТИВ-ҲУҚУҚИЙ АКТЛАРДАН ФАРҚИ

Ҳуқуқни қўллаш актларни бир кўриши бўлиб, у ҳуқуқни қўллаш жараённи натижасида юзага келади. Илмий адабиётлардан маълумки, ҳуқуқни қўллаш жараённи ўз ичига уч босқични олади, ишга доир мухим ҳолатларни, фактларни аниклаш, белгилаш; ишнинг ҳуқуқий асосини аниклаштириб олиш, ишни ҳал этиш. Масалан, содир этилган жиноят бўйича ҳуқуқни қўлловчи—терговчи дастлаб ишга доир барча фактларни, ашёвий далилларни тўплайди, уларни расмийлаштиради, ҳолатларни аниклаштириб, шундан кейин бу хатти-харакат (ёки ҳаракатсизлик) қоидалари йиғиндиши сифатида тавсифлаш мумкин.

Норматив-ҳуқуқий актлар хам юридик актлар хисобланниб, улар ҳуқуқни қўллаш актларни билан умумий жиҳатларга ҳамга эга. Жумладан, иккакаси ҳам ёзма шаклдаги ҳужжатлардир. Иккакаси ҳам давлат томонидан, унинг тегиши органлари орқали қабул қилиниб, ўндаги ҳуқук нормасига тавсифлашни, ҳуқуқни қўллаш акти ҳам, ҳуқуқни қўллаш акти ҳам юридик актларни бир кўриши бўлиб, у ҳуқуқни қўллаш жараённи натижасида юзага келади. Илмий адабиётлардан маълумки, ҳуқуқни қўллаш жараённи ўз ичига уч босқични олади, ишга доир мухим ҳолатларни, фактларни аниклаш, белгилаш; ишнинг ҳуқуқий асосини аниклаштириб олиш, ишни ҳал этиш. Масалан, содир этилган жиноят бўйича ҳуқуқни қўлловчи—терговчи дастлаб ишга доир барча фактларни, ашёвий далилларни тўплайди, уларни расмийлаштиради, ҳолатларни аниклаштириб, шундан кейин бу хатти-харакат (ёки ҳаракатсизлик) қоидалари йиғиндиши сифатида тавсифлаш мумкин.

Норматив-ҳуқуқий актлар хам юридик актлар хисобланниб, улар ҳуқуқни қўллаш актларни билан умумий жиҳатларга ҳамга эга. Жумладан, иккакаси ҳам ёзма шаклдаги ҳужжатлардир. Иккакаси ҳам давлат томонидан, унинг тегиши органлари орқали қабул қилиниб, ўндаги ҳуқук нормасига тавсифлашни, ҳуқуқни қўллаш акти ҳам, ҳуқуқни қўллаш акти ҳам юридик актларни бир кўриши бўлиб, у ҳуқуқни қўллаш жараённи натижасида юзага келади. Илмий адабиётлардан маълумки, ҳуқуқни қўллаш жараённи ўз ичига уч босқични олади, ишга доир мухим ҳолатларни, фактларни аниклаш, белгилаш; ишнинг ҳуқуқий асосини аниклаштириб олиш, ишни ҳал этиш. Масалан, содир этилган жиноят бўйича ҳуқуқни қўлловчи—терговчи дастлаб ишга доир барча фактларни, ашёвий далилларни тўплайди, уларни расмийлаштиради, ҳолатларни аниклаштириб, шундан кейин бу хатти-харакат (ёки ҳаракатсизлик) қоидалари йиғиндиши сифатида тавсифлаш мумкин.

Норматив-ҳуқуқий акт ҳуқуқнинг ҳама манбаларидан хисоблансан, ҳуқуқни қўллаш акти ву-

фотлаша ҳақидаги қарорни ифодалаш мумкин.

Норматив-ҳуқуқий актлардан ҳуқуқни қўллаш актлари яна бир жиҳати — икро этилиши ҳусусиятiga кўра ҳам фарз килади. Қисқаси норматив-ҳуқуқий актларни ҳаракати номумайян муддатга мўлжалланган. Ҳуқуқни қўллаш актларининг ҳаракат муддати бир марталини ҳаракатега эга, яъни ижро этилиши билан уларнинг таҳқити.

Ҳуқуқни қўллаш актлари норматив-ҳуқуқий актлар асосида қабул қилиниб, ўндаги ҳуқук нормаларини ҳар бир якка ҳолатга нисбатан аниклаштиради.

Норматив-ҳуқуқий акт ҳуқуқнинг ҳама манбаларидан хисоблансан, ҳуқуқни қўллаш акти ву-

ошлиши, керакли имтиёзлардан фойдаланишга имконият яратилиши.

—Аввало фаолиятимиз хусусида тўхта-лар эканман,—деди корхона рахбари Мальфа Кодирова,—мамлакатимизда тадбиркорлар учун яратилган шарт-шароитлар,

коғозбозликларга чек кўйилди. Уларга амал килган ҳолда қонун доираасида иш юритиш, янгилика интилиш тадбиркорнинг ютукларига гаров бўлиб, иктисолидаги улушмиз, албатта, ортиқа таҳқити.

Ҳуқуқни қўллаш актлари норматив-ҳуқуқий актлар асосида қабул қилиниб, ўндаги ҳуқук нормаларини ҳар бир якка ҳолатга нисбатан аниклаштиради.

Ҳуқуқни қўллаш актлари норматив-ҳуқуқий актлар асосида қабул қилиниб, ўндаги ҳуқук нормаларини ҳар бир якка ҳолатга нисбатан аниклаштиради.

Ҳуқуқни қўллаш актлари норматив-ҳуқуқий актлар асосида қабул қилиниб, ўндаги ҳуқук нормаларини ҳар бир якка ҳолатга нисбатан аниклаштиради.

Ҳуқуқни қўллаш актлари норматив-ҳуқуқий актлар асосида қабул қилиниб, ўндаги ҳуқук нормаларини ҳар бир якка ҳолатга нисбатан аниклаштиради.

Ҳуқуқни қўллаш актлари норматив-ҳуқуқий актлар асосида қабул қилиниб, ўндаги ҳуқук нормаларини ҳар бир якка ҳолатга нисбатан аниклаштиради.

Ҳуқуқни қўллаш актлари норматив-ҳуқуқий актлар асосида қабул қилиниб, ўндаги ҳуқук нормаларини ҳар бир якка ҳолатга нисбатан аниклаштиради.

Ҳуқуқни қўллаш актлари норматив-ҳуқуқий актлар асосида қабул қилиниб, ўндаги ҳуқук нормаларини ҳар бир якка ҳолатга нисбатан аниклаштиради.

Ҳуқуқни қўллаш актлари норматив-ҳуқуқий актлар асосида қабул қилиниб, ўндаги ҳуқук нормаларини ҳар бир якка ҳолатга нисбатан аниклаштиради.

Ҳуқуқни қўллаш актлари норматив-ҳуқуқий актлар асосида қабул қилиниб, ўндаги ҳуқук нормаларини ҳар бир якка ҳолатга нисбатан аниклаштиради.

Ҳуқуқни қўллаш актлари норматив-ҳуқуқий актлар асосида қабул қилиниб, ўндаги ҳуқук нормаларини ҳар бир якка ҳолатга нисбатан аниклаштиради.

Ҳуқуқни қўллаш актлари норматив-ҳуқуқий актлар асосида қабул қилиниб, ўндаги ҳуқук нормаларини ҳар бир якка ҳолатга нисбатан аниклаштиради.

Ҳуқуқни қўллаш актлари норматив-ҳуқуқий актлар асосида қабул қилиниб, ўндаги ҳуқук нормаларини ҳар бир якка ҳолатга нисбатан аниклаштиради.

Ҳуқуқни қўллаш актлари норматив-ҳуқуқий актлар асосида қабул қилиниб, ўндаги ҳуқук нормаларини ҳар бир якка ҳолатга нисбатан аниклаштиради.

Ҳуқуқни қўллаш актлари норматив-ҳуқуқий актлар асосида қабул қилиниб, ўндаги ҳуқук нормаларини ҳар бир якка ҳолатга нисбатан аниклаштиради.

Ҳуқуқни қўллаш актлари норматив-ҳуқуқий актлар асосида қабул қилиниб, ўндаги ҳуқук нормаларини ҳар бир якка ҳолатга нисбатан аниклаштиради.

Ҳуқуқни қўллаш актлари норматив-ҳуқуқий актлар асосида қабул қилиниб, ўндаги ҳуқук нормаларини ҳар бир якка ҳолатга нисбатан аниклаштиради.

Ҳуқуқни қўллаш актлари норматив-ҳуқуқий актлар асосида қабул қилиниб, ўндаги ҳуқук нормаларини

